

(Załącznik nr 13)

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH w Żłobku „u Skłodowskiej” w Ożarowie

(wersja skrócona)

Spis treści:

Wprowadzenie	3
Część I – Standardy ochrony małoletnich w żłobku	4
Część II – Zasady postępowania pracowników żłobka w celu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem	6
1. Zasady bezpiecznych relacji pracowników w przedszkolu z małoletnimi	
1.1 Przestrzeganie praw dziecka	
1.2 Komunikacja pracowników żłobka z małoletnimi	
1.3 Zakaz stosowania przez pracowników żłobka jakiegokolwiek formy przemocy wobec małoletniego, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym	
1.4 Kontakt pracowników żłobka z małoletnimi	
2. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w żłobku. Zachowania niedozwolone małoletnich	
2.1 Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi	
2.2 Niedozwolone zachowania małoletnich w żłobku	
3. Zasady ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci	
4. Zasady ochrony prywatności małoletnich	
4.1 Zasady ochrony wizerunku małoletnich	
4.2 Zasady ochrony danych osobowych małoletnich	
Część III. Ścieżki postępowania rodzica małoletniego w przypadku doznawania przez niego krzywdy. Procedury interwencyjne w żłobku	14
Znęcanie się, przemoc fizyczna, słowna, psychiczna stosowane wobec małoletniego; Celowe zniszczenie lub kradzież rzeczy małoletniego; Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego; Nierówne traktowanie - dyskryminacja dziecka małoletniego; Stosowanie wobec małoletniego cyberprzemocy; Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego w wyniku sekstingu; Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w sieci danych osobowych lub wizerunku małoletniego;	
Część IV Materiały pomocnicze - Prawa dziecka oraz wykaz telefonów i adresów mailowych instytucji pomocowych	20

I. Wprowadzenie

- ✓ W jakim celu zostały wprowadzone „Standardy ochrony małoletnich”?
- ✓ Co możecie w nich znaleźć?
- ✓ Prawa dziecka - dlaczego powinniście je znać?

Krzywdzenie dzieci jest niepokojącym problemem, który coraz częściej występuje we współczesnym świecie. Jednym z najważniejszych celów działania żłobka jest chronienie dzieci przed różnymi formami przemocy, przeciwdziałanie wszelkiej dyskryminacji oraz budowanie w niej bezpiecznego i przyjaznego środowiska.

Konieczność ochrony dzieci przed różnymi formami krzywdzenia wynika z przekonania, że:

- w obliczu narastającej fali przemocy i agresji wobec nich, dzieci powinny mieć zagwarantowane bezpieczeństwo i ochronę;
- prawa dzieci powinny być przestrzegane;
- niedopuszczalne jest stosowanie wobec dzieci jakiegokolwiek formy przemocy – w każdej sytuacji, w której są bądź mogą być krzywdzeni, dzieci muszą otrzymać pomoc.

Istotnym i konkretnym działaniem żłobka na rzecz dziecka jest stworzenie warunków do skutecznej pomocy im w sytuacjach trudnych oraz warunków do lepszego zabezpieczenia Praw Dziecka.

Zadanie to realizuje bardzo ważny z punktu widzenia ich bezpieczeństwa dokument – „Standardy ochrony małoletnich”.

Jest on wyrazem troski o ochronę dzieci w sytuacjach, w których czują się skrzywdzone. Troskę tę rozumiemy jako szczególną dbałość o godność dziecka oraz o dobro fizyczne i psychiczne dzieci.

Do jego opracowania żłobek został zobowiązany przez państwo – uznano bowiem za pilną potrzebę wprowadzenie systemowego rozwiązania ochrony dzieci przed przemocą fizyczną i psychiczną, edukacyjną, materialną czy – coraz powszechniejszą – cyberprzecią.

Dlatego też dokument ten został skonstruowany jako zbiór zasad i procedur postępowania, z których można skorzystać w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dziecka lub podejrzenia czy przypuszczenia, że takie sytuacje zagrażają dzieciom.

„Standardy ochrony małoletnich” określają:

1. Główne kierunki działań żłobka na rzecz ochrony dzieci, zwane w dokumencie „standardami”,
2. Zasady, czyli przyjęte w żłobku normy postępowania pracowników i małoletnich, dotyczące w szczególności:
  - a) bezpiecznych relacji pracowników żłobka z małoletnimi;
* standard – norma, wymóg, kierunki działań szkoły na rzecz ochrony dzieci
* małoletni – osoba, która nie ukończyła 18 roku życia
  - b) bezpiecznych relacji między małoletnimi;
  - c) korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu;
  - d) ochrony małoletnich przed zagrożeniami z sieci.

3. Sposoby postępowania dziecka w sytuacjach, w których czują się krzywdzeni oraz działania żłobka zabezpieczające ich przed krzywdzeniem i jego skutkami.

„Standardy ochrony małoletnich” stanowią również istotną formę zabezpieczenia praw dzieci. W celu ochrony ich przed różnymi formami krzywdzenia bardzo ważna jest znajomość i przestrzeganie praw dziecka”.

CZĘŚĆ I STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH

Standard I.

Rodzice małoletnich objętych opieką w żłobku i pracownicy żłobka znają „Standardy ochrony małoletnich”. Dokument jest dostępny i upowszechniany.

1. Dokument udostępniono na stronie internetowej żłobka i znajduje się do wglądu w gabinecie dyrektora oraz na tablicy informacyjnej żłobka.
2. Dokument został udostępniony w dwóch wersjach: pierwsza w wersji kompletnej oraz drugiej wersji skrócone przeznaczonej dla opiekunów-rodziców małoletnich (zawierającej informacje dla nich istotne).

Standard II.

Personel współtworzy i gwarantuje bezpieczne i przyjazne środowisko w żłobku.

1. Celem działań wszystkich pracowników żłobka jest ochrona małoletnich przed każdą formą krzywdzenia oraz zapewnienie im bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego w żłobku.
2. Pracownicy żłobka skutecznie reagują w sytuacjach, gdy małoletni są krzywdzeni.
3. Pracownicy zgodnie ze swoimi kompetencjami i rolami, które pełnią w żłobku, czuwają nad bezpieczeństwem małoletnich.

Standard III.

Żłobek oferuje rodzicom/opiekunom prawnym informację oraz edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed krzywdzeniem i wykorzystywaniem.

1. Wszyscy rodzice mają dostęp do obowiązujących w żłobku „Standardów ochrony małoletnich” oraz znają procedury zgłaszania zagrożeń.
2. Żłobek umożliwia rodzicom oraz opiekunom prawnym małoletnich, poprzez konsultacje indywidualne – według potrzeb, poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną dziecka przed zagrożeniami, w tym w Internecie oraz z zakresu metod wychowawczych bez kar fizycznych i krzywdzenia psychicznego dziecka.

Standard IV.

Żłobek zapewnia małoletnim równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw.

1. Żłobek oferuje małoletnim opiekę z przestrzeganiem zasad ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem w zakresie praw dziecka.

2. Rodzice małoletnich są poinformowani, do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
3. W żłobku dostępne są materiały edukacyjne w zakresie: praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym oraz zasad bezpieczeństwa w Internecie (broшуry, ulotki, informacje umieszczane na tablicy ogłoszeń).
4. W żłobku wyeksponowane są informacje dla rodziców dotyczące możliwości uzyskania przez nich pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania.

Standard V.

Organizacja postępowania na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich zapewnia im skuteczną ochronę.

1. Określone są sposoby postępowania pracowników w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, tj.:
  - a) przemocy domowej,
  - b) niedozwolonych zachowań personelu wobec małoletnich,
  - c) cyberprzemocy.
2. Postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego nie może naruszać jego godności, wolności, prawa do prywatności oraz nie może powodować szkody na jego zdrowiu psychicznym lub fizycznym (poczucie krzywdy, poniżenia, zagrożenia, wstydu).
3. W żłobku ustalone są zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.
4. W żłobku wskazano osoby odpowiedzialne za realizację procedur dotyczących zdarzeń zagrażających małoletniemu i udzielenia mu wsparcia.

Standard VI.

W żłobku wzmocniane jest poczucie bezpieczeństwa małoletnich w obszarze relacji społecznych oraz ochrony przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci.

1. W żłobku opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem.
2. W żłobku określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
3. W żłobku opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalanymi w innej formie.
4. W żłobku opracowano i wdrożono procedury chroniące małoletnich przed krzywdzeniem w sytuacjach:
  - a) przemocy fizycznej
  - b) przemocy psychicznej,
  - c) przemocy domowej,
  - d) przemocy seksualnej,
  - e) cyberprzemocy.
5. Pracownicy żłobka realizują plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Standard VII.

Działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W żłobku prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i rozpatrywanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich.
2. Osoby upoważnione do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem małoletnich składają oświadczenie o zachowaniu poufności i zobowiązanie do zachowania bezpieczeństwa uzyskanych danych osobowych.

Standard VIII.

Żłobek monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami i procedurami ochrony małoletnich.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Przyjęte zasady i realizowane sposoby ochrony małoletnich są weryfikowane – przynajmniej raz na dwa lata.
2. Zasady monitoringu i kontroli standardów ochrony małoletnich określa dyrektor żłobka.

CZĘŚĆ II

ZASADY POSTĘPOWANIA PRACOWNIKÓW ŻŁOBKA W CELU OCHRONY MAŁOLETNIICH PRZED KRZYWDZENIEM

1. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI PRACOWNIKÓW ŻŁOBKA Z MAŁOLETNIAMI

Zasady ogólne:

1. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo małoletnich podczas pobytu w żłobku.
2. Pracownicy wspierają małoletnich w pokonywaniu trudności, uwzględniając ich umiejętności rozwojowe oraz możliwości wynikające z niepełnosprawności oraz specjalnych potrzeb edukacyjnych.
3. Pracownicy podejmują wobec małoletnich działania wychowawcze, mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad „dobrego wychowania”.
4. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników żłobka.

1.1 Przestrzeganie praw dziecka/człowieka

Pracownicy żłobka:

1. Przestrzegają praw dziecka/człowieka i chronią je.
2. Nie ujawniają spraw omawianych na zebraniach opiekunów z dyrekcją, które mogą naruszać dobro osobiste małoletnich lub ich rodziców.
3. Nie rozpowszechniają informacji dotyczących rodziny danego małoletniego, np. wykształcenie rodziców, ewentualne problemy rodzinne (np. alkoholizm, narkomania, rozwód).

4. Nie upubliczniają i nie rozpowszechniają informacji o życiu prywatnym małoletnich i nie zdradzają tajemnicy ich korespondencji - także jeśli chodzi o wiadomości e-mail czy inne wysłane drogą elektroniczną.
5. Nie ujawniają informacji wrażliwych dotyczących małoletniego osobom nieuprawnionym (wizerunek małoletniego, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej).
6. Nie utrwalają wizerunku małoletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych lub żłobka, jeśli placówka nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych.
7. Nie dokonują zatrzymywania jakiejkolwiek własności małoletniego.
8. W trosce o ochronę zdrowia małoletnich czuwają nad ich bezpieczeństwem.
9. W czasie pobytu małoletnich w żłobku zapewniają im warunki ochrony przed przemocą, uzależnieniami oraz innymi przejawami patologii społecznej.
10. Dają małoletnim gwarancję nietykalności cielesnej - nie stosują wobec nich żadnych form przemocy.
11. Szanują godność małoletnich.
12. Doceniają i szanują wkład małoletnich w podejmowane działania i traktują ich równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy. Unikają faworyzowania oraz wszelkich przejawów dyskryminacji.
13. Konstruktywnie rozwiązują konflikty małoletnich z personelem i innymi dziećmi.

1.2 Komunikacja pracowników żłobka z małoletnimi

Pracownicy żłobka

1. Okazują zrozumienie dla trudności i problemów małoletnich.
2. Nie zawstydzają, nie upokarzają, nie lekceważą i nie obrażają małoletnich.
3. Nie poniżają małoletniego, nie wyśmiewają i nie ośmieszają go, np. stosując ośmieszające przezwiska i zdrobnienia.
4. Nie wytykają błędów małoletniego w sposób, który ich rani.
5. Nie grożą małoletnim, nie wyrażają dezaprobaty wobec ich zachowania czy postępów w sposób uwłaczający godności i poczuciu własnej wartości.
6. Nie reagują złośliwością, sarkazmem na zachowanie małoletnich, nie dowcipkują i nie żartują w sposób, który obniża ich poczucie własnej wartości.
7. Reagują na zachowanie małoletniego w taki sposób, aby nie czuł się zraniony, zmuszony do obrony czy do kontrataku.
8. Nie podnoszą głosu, nie krzyczą na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z potrzeby zapewnienia mu bezpieczeństwa.
9. W procesie rozwiązywania konfliktu dbają o komunikację dającą małoletnim poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i psychospołecznego, chroniącą ich od poczucia, że rozwiązanie konfliktu jest dla nich krzywdzące i rodzi u nich poczucie niesprawiedliwości, zlekceważenia czy odrzucenia.
10. Metody dyscyplinowania małoletnich dobierają adekwatnie do ich wieku i poziomu rozwoju. Metody te nie mogą naruszać godności i nietykalności osobistej (zakaz stosowania kar fizycznych).

1.3 Zakaz stosowania przez pracowników żłobka jakiejkolwiek formy przemocy wobec małoletniego, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym

Pracownicy żłobka

1. Nie łamią obowiązującego prawa, ustalonych norm i zasad. Wszyscy małoletni są przez nich traktowani sprawiedliwie. Pracownicy żłobka nie dzielą małoletnich i nie dyskryminują (ze względu na pochodzenie, poczucie tożsamości, wiek, płeć, status materialny, wygląd zewnętrzny).
2. Nie wykorzystują wobec małoletnich relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
3. Nie stosują żadnej formy przemocy fizycznej wobec małoletnich, np.: zabieranie rzeczy, niszczenie rzeczy, bicie, popychanie, szturchanie, ograniczenie swobody ruchu, szczypanie, pociągnięcie za włosy, bicie przedmiotami, wykręcanie rąk.
4. Nie stosują żadnej formy przemocy psychicznej wobec małoletnich, np. takiej jak:
  - a) izolowanie, pomijanie, obniżanie statusu małoletniego w grupie,
  - b) stygmatyzowanie z powodu ich zdrowia, wyglądu czy sytuacji majątkowej,
  - c) wyszydzanie, wyśmiewanie, ośmieszanie, poniżanie, wyzywanie, grożenie,
  - d) nadmierne, wygórowane wymagania, zastraszanie, obrażanie ich godności, stosowanie kar,
  - e) agresywne wypowiedzi, komentarze,
  - f) rozpowszechnianie jakichkolwiek poniżających małoletnich materiałów czy śledzenie w sieci ich poczynań i ich upublicznianie.
5. Nie stosują naruszających godność małoletnich wypowiedzi o podtekście seksualnym, nie nawiązują w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej, w tym:
  - a) nie czynią komentarzy na temat ciała/wyglądu/ubioru z podtekstem seksualnym,
  - b) nie stosują dyskryminujących komentarzy odnoszących się do płci,
  - c) nie stosują wulgarnych lub niestosownych dowcipów i żartów,
  - d) nie publikują żadnych prywatnych zdjęć ani innych informacji o małoletnich i ich rodzinach w osobistych mediach społecznościowych, bez zgody zainteresowanych stron,
6. Nie naruszają nietykalności osobistej małoletnich.
7. Nie zachowują się wobec małoletnich w sposób niestosowny, poufały, dwuznaczny.
8. Nie zmuszają małoletnich do odbycia jakiejkolwiek aktywności o charakterze seksualnym.
9. Nie prowokują nieodpowiednich kontaktów.
10. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małoletnich, unikają innego kontaktu fizycznego niż niezbędny.

1.4 Kontakt pracowników z małoletnimi

Pracownicy żłobka

1. Kontaktując się z małoletnimi, pracownicy traktują ich podmiotowo.
2. Kontakt pracowników z małoletnimi nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywanym, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
3. Co do zasady kontakt z małoletnimi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków personelu.
4. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli małoletni i ich rodzice/opiekunowie są osobami bliskimi dla pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych małoletnich i ich rodziców/opiekunów.

2. ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIAMI W ŻŁOBKU.

ZACHOWANIA NIEDOZWOLONE MAŁOLETNICH

2.1 Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi

1. Małoletni mają prawo do przebywania w bezpiecznym środowisku. Pracownicy żłobka chronią małoletnich i zapewniają im bezpieczeństwo.
2. Zachowanie i postępowanie małoletnich wobec innych dzieci w żłobku nie naruszają ich poczucia godności/ wartości osobistej. Małoletni są uczeni respektowania prawa do własnego zdania, do poszukiwań i popełniania błędów, zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
3. Budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą, uczą się pracy w grupie, bez użycia siły. Akceptują i szanują siebie nawzajem.
4. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród małoletnich nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych.
  1. Fotografowanie, nagrywanie dźwięku lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych osób bez ich zgody.
  2. Stosowanie wobec innych osób różnych form cyberprzemocy.

3. ZASADY OCHRONY MAŁOLETNICH PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI I ZAGROŻENIAMI Z SIECI

1. Żłobek ma obowiązek podejmować działania zabezpieczające przed łatwym dostępem do tych treści z sieci, które mogą zagrażać prawidłowemu rozwojowi dzieci.
2. Pod pojęciem „treści szkodliwe i zagrożenia z sieci”.
  - a) monitorowanie działania i aktualizowanie programu antywirusowego, zapory sieciowej, stosowanie filtrów antyspamowych,
  - b) propagowanie zasad bezpiecznego korzystania z sieci oraz uświadamiających zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych.
  - c) podejmowanie interwencji w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy lub ujawnienie niebezpiecznych treści,
  - d) określenie procedury wskazującej osoby w żłobku, do których należy się zwrócić oraz działania, które należy podjąć w sytuacji znalezienia niebezpiecznych treści na komputerze lub zjawiska doświadczonej/ zaobserwowanej cyberprzemocy.

4. ZASADY OCHRONY PRYWATNOŚCI MAŁOLETNICH

4.1 Zasady ochrony wizerunku małoletnich

1. Żłobek uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku małoletniego, zgodnie z obowiązującym prawem.
2. Upublicznianie wizerunku małoletniego do 16 lat, utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga wyrażenia zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad dzieckiem.

3. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów lub małoletniego powyżej 16 roku życia na utrwalanie wizerunku nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających ustalić tożsamość osób ujętych na zdjęciu lub innej formy publikacji.

5.2 Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

1. W żłobku opracowano zasady przetwarzania danych osobowych oraz zasady zachowania bezpieczeństwa przetwarzania.
2. Dyrektor żłobka wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
3. Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.

CZĘŚĆ III ŚCIEŻKI POSTĘPOWANIA RODZICA MAŁOLETNIEGO W PRZYPADKU DOZNAWANIA PRZEZ NIEGO KRZYWDY (procedury interwencyjne w żłobku)

Rodzaj krzywdy

Znęcanie się, przemoc fizyczna, słowna, psychiczna stosowane wobec małoletniego

Opis sytuacji:

Ktoś przez DŁUŻSZY CZAS stosuje wobec dziecka przemoc lub jest agresywny, nęka go w różny sposób, znęca się nad nim, np. stosuje:

- Przemoc fizyczną: atak, napastowanie seksualne, nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą, fizyczne zaczepki lub dokuczanie, zmuszanie innej osoby do robienia nieprzyjemnych rzeczy, rzucanie w kogoś przedmiotami.
- Przemoc słowną: obelgi, bezpośrednie obrażanie, obraźliwe żarty, groźby.
- Przemoc psychiczną: poniżanie, wykluczanie/izolacja/milczenie, wulgarne gesty, śledzenie/szpiegowanie, niszczenie rzeczy należących do kogoś innego; straszenie;

Ścieżka postępowania rodzica małoletniego

1. Jeśli rodzic czuje, że jego dziecko nie jest bezpiecznie w żłobku, mówi o tym każdemu pracownikowi żłobka. Przedstawiamu sytuację, jeśli ma świadków przemocy stosowanej wobec dziecka, informuje o tym pracownika żłobka. Poprosi o reakcję, wsparcie i pomoc.
2. Pracownik żłobka, do którego zgłosi się rodzic, podejmie działania, mające na celu wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Działania te może podjąć we współpracy z rodzicem, jeśli wyrażą oni wolę uczestniczenia w postępowaniu wyjaśniającym.

Działania żłobka:

- Żłobek bezzwłocznie podejmie działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika, który zaobserwował fakt jakiegokolwiek przemocy czy agresji lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania.
3. Po wyjaśnieniu okoliczności i ustaleniu rodzaju zachowań przemocowych wobec dziecka, wysłuchaniu wyjaśnień ich sprawcy / sprawców przemocy, pracownik żłobka podejmie stosowne, zgodne z procedurą działania.
  4. Jeśli sytuacja nie ulegnie zmianie i w dalszym ciągu ktoś będzie się nad dzieckiem znęcał, ponownie należy poinformować o tym pracownika żłobka oraz

dyrektora. Wspólnie podejmą kolejne, przewidziane prawem konsekwencje wobec sprawcy/sprawców przemocy.

Działania żłobka:

W przypadku poważnego naruszenia nietykalności osobistej dyrektor żłobka zgłasza sprawę agresji fizycznej na policję/do sądu w celu wyciągnięcia konsekwencji prawnych wobec agresora.

Rodzaj krzywdy

Przemoc domowa stosowana wobec małoletniego

Przemoc domowa – to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające twoje prawa lub dobra osobiste, w szczególności:

- a) narażające dziecka na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jego godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną – np. namawianie lub zmuszanie go przez dorosłego do uczestniczenia w prawnie zabronionych czynnościach seksualnych,
- c) powodujące szkody na jego zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące jego cierpienie,
- d) istotnie naruszające jego prywatność lub wzbudzające u niego poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia.

Pamiętaj!

Jeżeli pracownik w żłobku zaobserwuje jakiegokolwiek symptomy świadczące o przemocy domowej stosowanej wobec dziecka, jeśli dziejemu się w domu jakakolwiek krzywda, musisz niezwłocznie poinformować o tym dyrektora żłobka. Podejmie on stosowne, zgodne z zakresem swoich kompetencji działania, mające na celu jego ochronę lub zgłosić to do instytucji, które udzielą mu zgodnej z prawem pomocy.

Pamiętaj!

Każde zachowanie o charakterze przemocowym, również seksualnym, wobec osoby małoletniej jest przestępstwem. Żłobek ma obowiązek zgłosić sprawę wykorzystywania seksualnego osoby małoletniej na policję.

Rodzaj krzywdy

Nierówne traktowanie – dyskryminacja małoletniego.

Dyskryminacja to nierówne, gorsze traktowanie kogoś ze względu na jakąś cechę. Powodem dyskryminacji są najczęściej: płeć, rasa, niepełnosprawność, cechy fizyczne, a także status materialny i pochodzenie społeczne.

Przejawy dyskryminacji: Ktoś wyśmiewa się, drwi, szydzi, prześladuje go z powodu jego wyglądu, zachowania, pochodzenia, statusu materialnego, płci, lub z jakiegokolwiek innej przyczyny.

Ścieżka postępowania rodzica małoletniego

1. Rodzic dziecko musi zgłosić sprawę pracownikowi żłobka, musi opowiedzieć szczerze o tym, czego, z jakiego powodu i od kogo doświadczyło krzywdy. To trudna dla niego sytuacja, więc nie obawiaj się poprosić o pomoc i interwencję w tej sprawie.

2. Rodzice dziecka i opiekun mogą zwrócić się o pomoc także do organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką praw dziecka/ praw człowieka.

Działania żłobka:

- Żłobek powinien zapewnić małym dzieciom możliwości rozwoju w bezpiecznej atmosferze, wolnej od jakiegokolwiek dyskryminacji, dlatego też jest zobowiązana do działań antydyskryminacyjnych.
- Pracownicy żłobka podejmują działania wyjaśniające okoliczności zdarzenia.

Rodzaj krzywdy

Stosowanie wobec małego dziecka cyberprzemocy

Cyberprzemoc ma miejsce wtedy, gdy doświadczyłeś przemocy w sieci w jakiegokolwiek formie - nękania, straszenia, szantażowania z użyciem sieci, publikowania lub rozsyłania ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci.

Ścieżka postępowania rodzica małego dziecka

1. Postaraj się zabezpieczyć dowody przemocy w sieci stosowanej wobec dziecka.
2. Zgłoś ten fakt pracownikowi żłobka.

Działania żłobka:

- Pracownik żłobka wysłucha rodzica dziecka, przeanalizuje dowody, które dostarczy.
- Może o zaistniałym zdarzeniu cyberprzemocy poinformować jego dyrektora lub policję.

Wystąpienie cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania policji i sądu rodzinnego. Żłobek powinien powiadomić odpowiednie służby, gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanego rezultatu.

Rodzaj krzywdy

Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania w sieci danych osobowych lub wizerunku małego dziecka.

Ścieżka postępowania małego dziecka

1. Dziecko musi skontaktować się z pracownikiem żłobka i przedstawić mu sytuację (szczegóły sprawy), okoliczności naruszenia jego praw.
2. Dziecko musi poinformować równocześnie o zaistniałym zdarzeniu rodziców.
3. W miarę jego możliwości zabezpiecz dowody naruszenia jego praw.

Działania żłobka:

- Żłobek we współpracy z rodzicami ustali okoliczności zdarzenia i podejmie niezbędne działania, udzieli mu stosownego wsparcia.
- Dyrektor żłobka w porozumieniu z rodzicami może podjąć decyzję o powiadomieniu policji. W takiej sytuacji identyfikacji sprawcy dokonuje policja.

CZĘŚĆ IV MATERIAŁY POMOCNICZE

Prawa dziecka – co musisz o nich wiedzieć?

W Polsce najważniejszymi aktami prawnymi, gwarantującymi prawa dziecka, są:

- Konstytucja RP,
- Konwencja o prawach dziecka
- Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka.

Źródłem praw dziecka jest godność człowieka, zwana również człowieczeństwem. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapisana jest ona w art. 30: *„Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”*. Z godności wywodzą się dwie zasady: wolność i równość, które są podstawą wszystkich praw człowieka.

Wolność oznacza to, że człowiek nie jest własnością kogokolwiek, posiada wolną wolę, może samodzielnie podejmować decyzje i świadomie ponosić za nie odpowiedzialność (dziecko uczy się tego w trakcie dojrzewania).

Równość oznacza, że każde dziecko ma takie same prawa i ma być tak samo traktowane przez wszystkich bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka – każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych (Art. 72. Konstytucji RP).

Każdemu dziecku przysługują prawa dziecka tak, jak każdemu dorosłemu prawa człowieka. Praw tych nikt nie może dziecku pozbawić. Prawa dziecka są więc naturalną konsekwencją praw człowieka.

Doprecyzowanie praw dziecka wynika z potrzeby dania dzieciom dodatkowej ochrony przed dorosłymi – dziecko ze swej natury jest słabsze od nich. Taką ochronę dają dzieciom ich prawa zapisane w Konwencji o Prawach Dziecka, którą przyjęło Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r.

Polska podpisała Konwencję o Prawach Dziecka 7 czerwca 1991 roku i od tego momentu jej przepisy, zobowiązujące państwo do przestrzegania praw dziecka, obowiązują także w naszym kraju.

Prawa dziecka istnieją po to, abychronić dzieci, aby zapewnić im zdrowie i bezpieczeństwo. Jeśli wszyscy szanowaliby prawa dziecka, każde dziecko byłoby odpowiednio traktowane. Niestety, nie zawsze tak jest. W każdym kraju są dzieci, których prawa są łamane. Dzieci bywają krzywdzone, wykorzystywane czy zastraszane.

Konwencja Praw Dziecka zakłada, że dzieciom należy się szczególna opieka i ochrona, bo nie zawsze są w stanie należycie zadbać o swoje bezpieczeństwo. Gdy znają swoje prawa, mogą łatwiej obronić się przed przemocą, krzywdzeniem, dyskryminacją, której doświadczają ze strony rówieśników i dorosłych. Bo wiedza, że mają prawo do ochrony swojego zdrowia i bezpieczeństwa oraz że są instytucje, które powinny im pomóc. Dlatego dzieci na całym świecie, podobnie jak dorośli, mają zapewnione swoje prawa, czyli obowiązujące reguły postępowania, które mają ich chronić przed wszelką krzywdą. Zamierzeniem twórców Konwencji Praw Dziecka było kierowanie się zawsze dobrem dziecka oraz traktowanie wszystkich dzieci jako równych wobec prawa, niezależnie od pochodzenia, koloru skóry czy wyznania.

Warto, abyście zapamiętali, że:

- Prawa dziecka dotyczą każdego dziecka, czyli osoby poniżej 18. roku życia.

- Dzieci nie muszą nic robić, aby otrzymać prawa.
- Prawa dziecka mają zawsze i nikt nie może im ich odebrać.
- Wszystkie prawa dziecka są równie ważne. Nie ma praw mniej lub bardziej ważnych od innych.

Prawa dziecka dotyczą różnych dziedzin waszego życia, np. mają prawo do:

- ✓ znajomości swoich praw oraz powoływania się na nie w różnych sytuacjach, a także do ich poszanowania przez innych,
- ✓ do swobody myśli, sumienia i wyznania,
- ✓ do prywatności i tajemnicy korespondencji,
- ✓ do nauki i informacji,
- ✓ do wypoczynku i czasu wolnego,
- ✓ do opieki zdrowotnej,
- ✓ do wychowania przez rodziców,
- ✓ prawo do ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem,
- ✓ prawo do własnej tożsamości, które oznacza, że macie prawo do imienia, nazwiska i obywatelstwa i znajomości swego pochodzenia,
- ✓ prawo do wyrażania własnych poglądów.
- Za ochronę praw dziecka odpowiada państwo. Ze swoimi prawami mają do czynienia każdego dnia w różnych sytuacjach,
- inni też mają takie same prawa i egzekwując swoje prawa, nie mogą naruszać praw innych osób,
- poza przyznanymi prawami dziecka mają nałożone przez rodziców i placówki (czyli państwo) pewne obowiązki, które powinny wypełniać.

Jak widzicie, prawa dzieci wiążą się więc równocześnie z pewnymi ograniczeniami i obowiązkami, które zostały na nich nałożone. Wynika z nich na przykład, że:

- nie mogą spać w domu cały dzień i nie pójść do przedszkola, bo im się nie chce;
- nie mogą chodzić tylko na te zajęcia, które lubią;
- nie mają prawa do robienia zdjęć lub filmików koleżance lub koledze bez ich zgody;
- nie mają prawa do złośliwego komentowania ubioru lub zachowania kolegi czy koleżanki.

Podstawę korzystania z danych dziecku praw stanowi zatem umiejętność świadomego z nich korzystania.

Najważniejsze prawa dziecka OCHRONA PRZED PRZEMOCĄ I WYKORZYSTYWANIEM

Prawo do ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem

- Dzieci mają prawo do życia bez wyzyskiwania i wykorzystywania, nikt nie może ich siłą zmuszać do zrobienia niczego, a zwłaszcza czegoś złego. Nikt też nie może zmuszać ich do pracy ponad siły ani wykorzystywać zarobkowo w inny sposób.
- Dzieci mają prawo do ochrony przed przemocą fizyczną, psychiczną i zaniedbaniem. Nikt nie ma prawa ich bić, prześladować i wykorzystywać w celach seksualnych. Mają prawo do ochrony przed wszystkimi formami wykorzystywania seksualnego. Nikt nie ma prawa dotykać ich w sposób, którego sobie nie życzą i nakłaniać lub zmuszać ich do kontaktów seksualnych.

- Nikt nie ma prawa angażować dzieci w produkcję narkotyków i handel nimi ani zmuszać czy namawiać do ich zażywania. Policja, wychowawcy grup i inne służby mają za zadanie chronić je przed dostępem do nich.

Przykłady:

- ✓ Dzieci nie mogą nikogo uderzyć ani wyśmiewać się z jego wyglądu czy zachowania. A czy rodzice mają prawo nałożyć na nich obowiązki domowe, np. sprzątanie swojego pokoju? Tak, ponieważ rodzice wychowują ich wg pewnych zasad. Uczą porządku, przydzielają różne zadania do wykonania. Uczą ich w ten sposób odpowiedzialności. To przejaw troski o ich przyszłe życie.
- Dzieci mają prawo do życia bez przemocy i poniżania. Nikt nie może ich bić ani znęcać się nad nimi w inny sposób. Mają też prawo do szukania wszelkiej pomocy, zawsze, gdy są krzywdzeni.

PRAWO DO WYCHOWANIA W RODZINIE

Dzieci mają prawo do wychowania w rodzinie, a rodzice zawsze powinni kierować się ich dobrem. Nawet, gdy rodzice nie są razem i mieszkają osobno, dzieci mają prawo do kontaktu z każdym z nich, chyba że to byłoby dla nich szkodliwe. Dzieci mają też prawo mieszkać ze swoimi rodzicami, chyba że nie byłoby to dla nich dobre, np. jeśli są krzywdzeni.

Prawo do prywatności. Nikt nie może w sposób arbitralny i bezprawny ingerować w sferę życia prywatnego, rodzinnego lub domowego dziecka. Nikt nie ma prawa poniżać i ośmieszać dziecka ani wtrącać się do jego osobistych spraw– chyba że w uzasadnionych sytuacjach sąd zadecyduje inaczej. Dziecko ma prawo do tajemnicy, prywatności i swobody wypowiedzi. Prawo do prywatności oznacza, że dziecko może dysponować własnymi rzeczami, nikomu nie wolno bez powodów wkraczać w jego sprawy osobiste i rodzinne. Prawa dzieci podlegają pewnym ograniczeniom, ale tylko w sytuacji, gdy chodzi o ich dobro i bezpieczeństwo.

Przykład:

Podczas zabawy, dziecko zabiera pracę swojemu koledze lub koleżance i pokazuje innym. Czy uważacie to za zabawny żart czy naruszenie jego prawa?

Komentarz:

Oczywiście naruszone zostało tu prawo kolegi do prywatności, bo nikt nie ma prawa do ingerencji w jego prywatność, chyba że robi to ze względu na jego dobro. Artykuł 16 Konwencji o Prawach Dziecka wskazuje: Nikt nie ma prawa do ingerencji w Twoją prywatność, chyba że robi to ze względu na dobro Twoje lub Twoich bliskich.

Prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka. Prawo do wyrażania własnych poglądów oznacza, że w ważnych dotyczących ich sprawach dzieci mogą wygłaszać swoje zdanie, opinie, własną wolę.

Komentarz:

Prawo to oznacza też, że dzieci nie mogą się z nikogo wyśmiewać, szydzić z jego wyglądu, zachowania, itp. Jeśli to zrobią, naruszą prawo kolegi/koleżanki do ochrony przed poniżaniem i dyskryminacją. Artykuł 12 Konwencji o Prawach Dziecka stanowi, że dziecko ma prawo wypowiadać swoje zdanie w sprawach, które go dotyczą, a dorośli powinni go wysłuchać i wziąć je pod uwagę. Nawet w postępowaniu przed sądem.

Prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania. Swoboda wyrażania wyznawanej religii lub przekonań może podlegać tylko takim ograniczeniom, które są przewidziane prawem i są konieczne do ochrony bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego, zdrowia lub moralności społecznej bądź podstawowych praw i wolności innych osób. W realizacji tego prawa ochrona praw dziecka oraz praw rodziców wzajemnie się przenikają. Oznacza to, że dzieci mają przyznane prawo do wolności sumienia i wyznania, jednak mogą z niego korzystać pod władzą rodzicielską. Oznacza to, że rodzice mogą ich wychowywać zgodnie ze swoimi przekonaniami w sprawach religii.

Przykład:

Uczniowie niepełnoletni nie mogą sami decydować o udziale w lekcji religii. Prawo do decydowania o wychowaniu religijnym dzieci Konstytucja i Kodeks rodzinny i opiekuńczy daje rodzicom. Religia jest dla dzieci przedmiotami obowiązkowymi, udział w nich jest dobrowolny. Dziecko może uczestniczyć w zajęciach z religii, ale nie musi.

Prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa Gdy dziecko znajduje się w sytuacji, gdy zostanie pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostać w tym środowisku, państwo musi zapewnić mu opiekę, m.in.: umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcję lub – gdy jest to niezbędne – umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi.

Prawo do zachowania godności, szczególnie dziecka psychicznie lub fizycznie niepełnosprawnego Dziecko niepełnosprawne powinno mieć zapewnioną pełnię normalnego życia w warunkach gwarantujących mu godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności oraz ułatwiających aktywne uczestnictwo dziecka w życiu społeczeństwa. Przysługuje mu zatem prawo do pełnego dostępu do dóbr i usług oraz wszechstronnej rehabilitacji, prawo do nauki, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i innych gwarancji i zabezpieczeń społecznych.

Prawo do ochrony zdrowia i opieki medycznej Oznacza to, dzieci macie

mają prawo do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień przy leczeniu chorób oraz profilaktyki i rehabilitacji zdrowotnej oraz nie mogą zostać pozbawieni dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

Prawo do otrzymywania pomocy i wsparcia od państwa. Jeśli dziecko i jego rodzina są w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. Państwo powinno wspierać rodziny, których nie stać na zapewnienie dzieciom odpowiedniego poziomu życia.

Prawo do ochrony przed konfliktem zbrojnym. Jeśli nie ukończyliście 15 lat, nie możecie być rekrutowani do wojska i brać bezpośredniego udziału w konflikcie zbrojnym.

Prawo do ochrony w procesie karnym. Jeżeli dziecko złamało prawo, nie powinno przebywać w więzieniu z dorosłymi. Ma prawo utrzymywać kontakt ze swoją rodziną oraz prawo do pomocy prawnej lub innej np. psychologa. Ma prawo zgłaszać

sytuacje, w których są źle traktowani. Jeśli złamią prawo, powinni uzyskać pomoc prawną i być właściwie traktowani przez system sprawiedliwości.

ZNAJOMOŚĆ SWOICH PRAW I PRAWO POWOŁYWANIA SIĘ NA NIE

Wszystkie dzieci mają takie same prawa. Nie ma gorszych ani lepszych dzieci – każde dziecko takie same prawa jak wszyscy.

Wszystkie dzieci są równe wobec prawa i nikogo nie można dyskryminować bez względu na to kim jest, gdzie mieszka, czym zajmują się jego rodzice, jakim mówi językiem, jaką wyznaje religię, jakiej jest płci, czy jest w pełni sprawny, czy też nie, czy jest bogaty, czy biedny.

Komentarz:

Dziecko ma prawo do tego, aby każde z nich prawa szanowało, ale również oni muszą szanować prawa innych. Dzieci mają prawo do bycia takimi, jakimi są, nawet gdy różnią się od innych. Prawa dziecka w żaden sposób nie powinny jednak ograniczać praw innych osób.

Dzieci mają prawo znać swoje prawa! Państwo powinno zadbać, aby prawa dziecka zawarte w Konwencji Praw Dziecka były znane zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych.

O prawach dziecka uczycie się np. w przedszkolu a później w szkole.

Artykuły 43-54 Konwencji dotyczą tego, jak dorośli i państwo powinni współpracować, aby prawa dzieci były przestrzegane i chronione.

Gdzie można się poskarżyć, gdy prawa dziecka są łamane?

Jeśli znasz kogoś, kto potrzebuje pomocy lub sami znajdujecie się w trudnej sytuacji, możecie zwrócić się o pomoc do wychowawcy grup, pedagoga czy dyrektora przedszkola, zgodnie ze ścieżką postępowania opisaną w „Standardach ochrony małoletnich”. Możecie też skontaktować się z policją (numer 112) oraz instytucjami niosącymi pomoc dzieciom.

Oto jedne z nich:

116111 – Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży;

800121212 – Dziecięcy telefon zaufania, prowadzony przez Rzecznika Praw Dziecka.